

ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ В ПЕЧІНЦІ ГУСЕЙ ЗА НЕМАТОДОЗНИХ АСОЦІАТИВНИХ ІНВАЗІЙ

**С. М. Михайлютенко, кандидат ветеринарних наук,
Полтавська державна аграрна академія**

Встановлено патоморфологічні зміни в печінці гусей за гельмінтозних асоціативних інвазій, які макроскопічно характеризувалися збільшенням печінки, її в'ялістю та нерівномірним забарвленням. Мікроскопічно центральні вени, внутрішньодолькові капіляри, а також крупні вени міждолькової сполучної тканини печінки сильно розширені та переповнені кров'ю. Більшість гепатоцитів знаходилася в стані зернистої та гідропічної дистрофії. Рідше реєстрували атрофію та некроз гепатоцитів.

Гуси, амідостоми, гангулетеракіси, трихостронгілюси, асоціативні інвазії, печінка, патоморфологічні зміни.

Патолого-анатомічна діагностика гельмінтозів висвітлена в незначній кількості робіт і присвячена вивченню переважно окремих паразитарних хвороб курей та індиків [1, 6]. Є лише окремі повідомлення про патоморфологічні зміни в органах і тканинах гусей за асоціативних інвазій [4]. Вчені стверджують, що паразитарні мікстинвазії птиці – це не тільки механічна сумація патогенезу всіх інвазійних елементів асоціації, а й динамічне захворювання з порушенням функції органів травлення та дихання, обміну речовин, зі специфічними змінами в ферментативній діяльності кишечника, а також, характерними патоморфологічними ознаками в організмі хворих тварин [2, 3, 5].

Отже, існує зв'язок між збудниками паразитозів та, безпосередньо, з організмом птиці. В місцях своєї локалізації кожний із них діє патогенно на органи й тканини господаря, порушуючи фізіологічний баланс організму.

Метою досліджень було вивчення патолого-анатомічних та гістоморфологічних змін печінки в організмі гусей за нематодозних асоціативних інвазій.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводились упродовж 2012 року на базі наукових лабораторій кафедр: паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи; патологічної анатомії та патофізіології факультету ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії.

Під час патолого-анатомічних розтинів вивчали патоморфологічні зміни печінки 16 трупів гусенят віком 1,5-3,5 місяців з господарств Полтавської області, неблагополучних щодо асоціативних інвазій. Було проведено патолого-анатомічне дослідження 9 трупів гусенят, уражених амідостомозно-гангулетеракозною інвазією. Для вивчення патоморфологічних змін у гусей за амідостомозно-гангулетеракозно-трихостронгільозною інвазією нами досліджений матеріал від 7 трупів. Патолого-анатомічний розтин виконували методом повного гельмінтологічного розтину окремих органів за К. І. Скрябіним [5]. Матеріалом для гістологічних досліджень слугували шматочки печінки.

Відібрані шматочки фіксували у 10 % нейтральному водному розчині формаліну. Технічну обробку матеріалу проводили загальноприйнятою методикою (Н. А. Юріна та ін., 1995) [7]. Отримані зрізи товщиною 5-7 мкм фарбували гематоксиліном Караці та еозином.

Мікрофотографування проводили з використанням мікроскопа "Биолам Р-17" та фотоапарата "Canon Power Shot A540". Загальну структуру, вигляд тканин і специфічні морфологічні зміни досліджували за збільшення x 56, x 80, x 120, x 400.

Результати досліджень та їх обговорення. Дослідженням печінки за амідостомозно-гангулетеракозної інвазії, в переважній кількості випадків, встановлено незначне збільшення органу, дряблість, нерівномірне забарвлення з ділянками від темно-коричневого до світло-глинистого кольору. З перерізаних судин виділялася рідка венозна кров. Паренхіма давала незначний зскрібок. Жовчний міхур, збільшений у 4-6 разів, містив слизоподібну жовч темно-коричневого кольору. Поверхня слизової оболонки жовчного міхура вкрита значною кількістю сіро-жовтого слизу. Під час дослідження жовчного міхура на гістологічному рівні відмічали гостре розширення просвітів у венах та синусоїдних капілярах, їх кровонаповнення. Сполучна тканина навколо кровоносних судин інфільтрована поодинокими еритроцитами. У печінці гепатоцити знаходилися переважно в стані гідропічної дистрофії (рис. 1).

У цитоплазмі останніх розташовані вакуолі, заповнені цитоплазматичною рідиною. В деяких ділянках цитоплазма гепатоцитів повністю заповнена мікровакуолями й нагадує «бджолині стільники». Одночасно у міжбалочній сполучній тканині, особливо поблизу кровоносних судин, реєстрували поодинокі еозинофіли. Деякі клітини печінки атрофувалися й руйнувалися з утворенням осередків некрозу. Просвіти жовчних проток частіше розширені.

Разом з тим, за амідостомозно-гангулетеракозно-трихостронгільозної асоціативної інвазії, в гусей реєстрували збільшення печінки. Остання набувала темно-червоного забарвлення з окремими вкрапленнями осередків сіруватого кольору, мала гладеньку, блискучу капсулу. Консистенція дряблувата. На розрізі структура органа нечітка. Паренхіма давала незначний зскрібок. На розрізі печінки з перерізаних судин виділялася венозна кров.

Жовчний міхур збільшений у 4-5 разів, наповнений густою жовчю темно-жовтого кольору. Слизова оболонка незначно набрякла, місцево гіперемійована. Тканина печінки навкруги жовчного міхура просякнута жовчю, мала темно-коричнєве забарвлення з жовтим відтінком.

Мікроскопічно центральні вени, внутрішньодолькові капіляри, а також крупні вени міждолькової сполучної тканини печінки сильно розширені та переповнені кров'ю. В окремих ділянках реєстрували вихід еритроцитів за межі судин та дрібні геморагії (рис. 2).

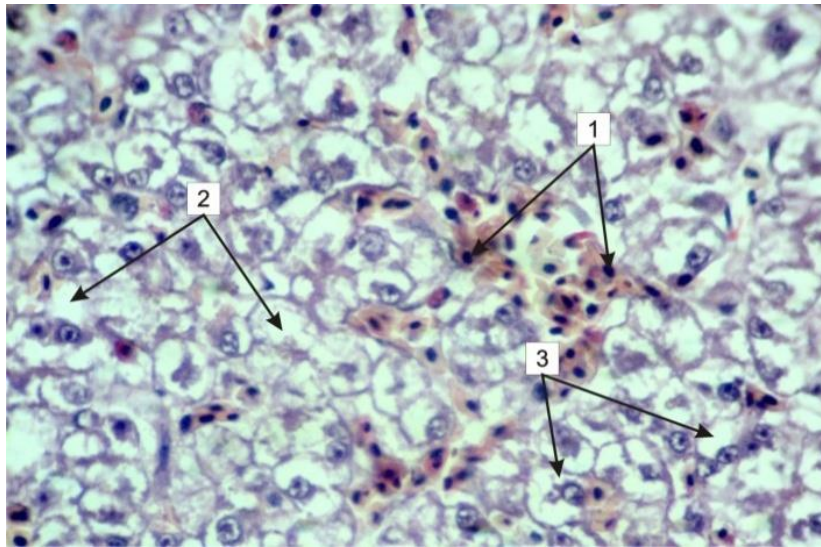

Рис. 1. Гістопрепарат печінки гусеняти віком 3 місяці за амідостомозно-гангулетеракозної асоціативної інвазії: 1 – діapedезні крововиливи, 2 – некроз гепатоцитів, 3 – гідропічна дистрофія гепатоцитів (Гематоксилін Караці та еозин, x 200)

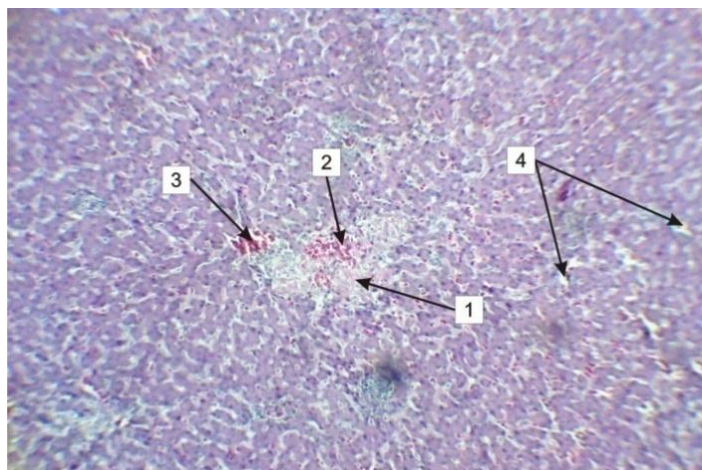

Рис. 2. Гістопрепарат печінки гусеняти віком 2,5 місяці за амідостомозно-гангулетеракозно-трихостронгільозної інвазії: 1 – некроз гепатоцитів, 2 – діapedезні крововиливи, 3 – розширення та кровонаповнення вени, 4 – набряк міжбалочної сполучної тканини (Гематоксилін Караці та еозин, x 120)

Міжбалочні простори збільшені, розширені за рахунок набряку. Перипортальна сполучна тканина осередково інфільтрована лімфоїдно-гістіоцитарними клітинними елементами. Реєстрували також поодинокі еозинофіли. Гепатоцити, здавлені внаслідок розширення просвітів капілярів та набряку міжбалочної сполучної тканини, в стані атрофії. В таких ділянках балочна будова гепатоцитів порушена. Деякі клітини печінки атрофувалися й руйнувалися з утворенням ділянок некрозу. В останніх спостерігали повну дисконфлексію балочної будови, велику кількість еритроцитів, залишків клітин і лімфоцитарні інфільтрати. Більшість гепатоцитів знаходилися в стані зернистої та гідропічної дистрофії. Слизова оболонка більшості жовчних протоків у стані катарального запалення.

Висновки

1. У інвазованих гусей за асоціативних інвазій виявляли венозну гіперемію, вогнищевий некроз і білкову дистрофію печінки.
2. Виявлені патоморфологічні зміни свідчать, що нематодози гусей мають, переважно, хронічний перебіг.

Список літератури

1. Богач М. В. Кишкові інвазії індиків (поширення, діагностика, патогенез, профілактика): дис. на здобуття наук. ст. док. вет. наук: спец. 16.00.11 / М. В. Богач. – Х., 2008. – 276 с.
2. Євстаф'єва В. О. Порівняльна характеристика патолого-анатомічних змін у печінці свиней за нематодозно-протозойних асоціацій / В. О. Євстаф'єва // Наукові праці південного філіалу національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет». – Сімф., 2012. – Вип. 142. – С. 47-50.
3. Зон Г. А. Патологічна анатомія паразитарних хвороб тварин / Г. А. Зон. – Суми : Джерело, 2005. – 226 с.
4. Куклобаева А. Р. Патоморфологические изменения внутренних органов гусей при смешанной инвазии / А. Р. Куклобаева // III всесоюзный съезд паразитологов. – К., 1991. – С. 88.

5. Скрыбин К. И. Метод полных гельминтологических вскрытий позвоночных, включая человека / К. И. Скрыбин. – М. : Изд-во 1-го Моск. гос. ун-та, 1928. – 43с.
6. Тараненко И. Л., Богач И. Л. Патоморфологические изменения при смешанной аскаридиозно-гетеракидозной инвазии у кур / И. Л. Тараненко, Н. В. Богач // IV съезд паразитоценологов Украины. – Х., 1995. – С. 138–139.
7. Юрина Н. А. Радостина А. Гистология / Н. А. Юрина, А. Радостина. – М. : Медицина, 1995. – 256 с.

Установлены патоморфологические изменения в печени гусей при гельминтозных ассоциативных инвазиях, которые макроскопически характеризовались увеличением печени, ее дряблостью и неравномерной окраской. Микроскопически центральные вены, капилляры внутри долек, а также крупные вены междольковой соединительной ткани печени значительно расширены и переполнены кровью. Большинство гепатоцитов находились в состоянии зернистой и гидropической дистрофий. Реже регистрировали атрофию и некроз гепатоцитов.

Гуси, амидостомы, гангулетеракисы, трихостронгилюсы, ассоциированные инвазии, печень, патоморфологические изменения.

It is setted pathomorphological changes in the liver of geese for the gelmintosis associative invasions which macroscopically liver has increased, its descrepitness and uneven coloration. Microscopically intrapartscentral veins, capillaries, as well as a large vein of interparts connective tissue of the liver is highly advanced and overflowing with blood. Most of the hepatocytes was in a state of granular and hydropicar dystrophy. Rarely registering atrophy and necrosis of hepatocytes.

Geese, amidostomosis, ganguleterakosis, trichostrongylosis, associations in vations, liver, pathomorphological changes.